

El Benacantil

1 hora y 30 minuts
(amb parades)

Fàcil 2.350 m

Estacionalitat: tot l'any
Transport públic:
BUS Línia 23
TRAM Parada MARQ-Castell

Llegenda – pla itinerari

1. Inici
2. CEAM Benacantil
3. Tram est
4. Accés Raval Roig

5. Bifurcació/Mirador
6. Mirador
7. Terrasses/Senda
8. Pineda principal
9. Enllaç
10. Àrea d'esplai

Parada

CEAM Benacantil

- 1 0 m Inici de la senda al costat de l'estació TRAM (parada MARQ-Castell), incorporant-nos al carrer de Vázquez de Mella per a immediatament girar a l'esquerra, de pujada al CEAM (Centre d'Educació Ambiental).
- 2 90 m Ens trobem a la base de la muntanya, accedint-hi per la cara nord, enfront del CEAM Benacantil que, entre les seues activitats, compta amb una xicoteta exposició de flora i fauna característica de l'entorn.

Salat negra (*Salsola oppositifolia*) a la tardor

- 3 105 m Es creua un camí en què, a simple vista, apreciem la sosa (*Salsola oppositifolia*), espècie que antigament s'emprava en la fabricació de sabó utilitzant-ne les cendres, i es plantava en diverses zones com esta, en les quals posteriorment s'arregljava. A

Ascens pel Raval Roig

L'esquerra, continuem en direcció est, veient matoll termomediterrani, amb abundància d'arçot (*Rhamnus lycioides*) i llentiscle (*Pistacia lentiscus*). El camí de terra descendix fins a arribar arran del carrer de la Mare de Déu dels Socors.

- 4 300 m Ens trobem a l'accés a la muntanya que comunica amb el Raval Roig, barri extramurs que es va forjar des de l'Edat Mitjana, al llarg del camí que conduïa al Portal

Nou, antiga porta d'entrada a la ciutat (la Vilavella) des de l'horta. Impregnat d'un ambient mariner, va arribar a estar molt poblat en el segle XVIII, clar antecedent de les confraries de pescadors, evolucionant al llarg del seu eix principal: el carrer de la Mare de Déu dels Socors, en el qual ens situem i, més avall, el carrer de Santa Anna; al cor del Raval. Girem a la dreta, on comença un camí empedrat que ascendix pel Benacantil, enllaçant amb el tram següent.

- 5 175 m El camí empedrat es bifurca, prolongant el nostre ascens pel de la dreta. A pocs metres hi ha una àrea de descans amb un mirador, idoni per a observar l'impacte de l'antiga pedrera a la Serra Grossa, i també l'actual traçat ferri del tramvia. Xicotetes i jòvens oliveres (*Olea europaea*) queden quasi camuflades entre matoll com l'arçblanc o intricat (*Lycium intricatum*). Es pronuncia l'ascens pel vessant, en un xicotet tram ombrejat per pins (*Pinus halepensis*) en agradable contrast amb els primers rajos de llum matinal, fins que conclou davall el baluard de Santa Anna, donant pas a un camí de terra. En girar sobre la cara sud, els pins desapareixen i sorgeix un vessant totalment rocós sobre el qual, des d'antany, s'assenten les paleres (*Opuntia maxima*), potser,

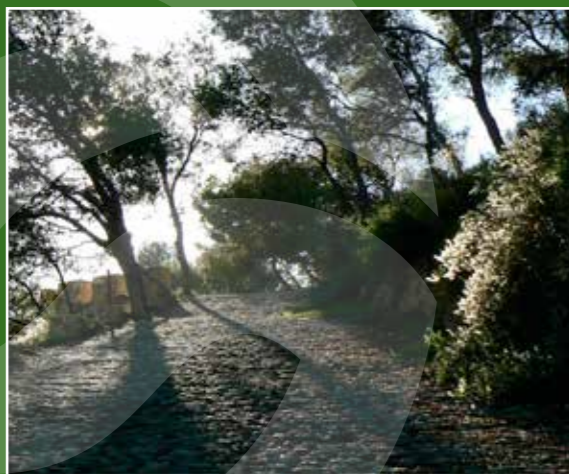

Vista de la badia i el port d'Alacant

d'una forma intencional, ja que, com a cultiu agrícola, suposava una bona font d'aliment per a la còtxinilla (*Dactylopius coccus*) productora de tint o colorant natural (àcid carminic), i també pel seu fruit comestible: la figa de pala.

Finalment, el camí de terra conclou en un mirador amb àmplies vistes de la badia i el port. Multitud de gavines camagroga (*Larus cachinnans / michahellis*) habiten i transiten per esta àrida i rociosa cara sud del Benacantil, travessada per la muralla que descendix del castell de Santa Bàrbara fins a les ruïnes de la torrassa de Sant Sebastià.

- 6 310 m

Tram empedrat

7 275 m

Hem retrocedit sobre els nostres passos. Ara fem un tram que presenta una certa dificultat física, (podent optar pel recorregut dels trams 4 i 3 per enllaçar amb el punt 8). A uns 35 m abans de la bifurcació, pugem pel lateral zigzaguejant terrasses d'antics cultius on s'entremescla la malva blanca, malva de roca o malva marina (*Lavatera maritima*). Finalment, continuem uns passos sobre la pedra aterassada fins que iniciem un xicotet però abrupte ascens per la roca, i ens trobem amb unes empinades escalinates que ens conduïxen cap a la senda en direcció nord-est, entreveient la Serra Grossa i el Cap de l'Horta. Entre la vegetació, distingim el xiprer de quatre valves o savina de Cartagena (*Tetraclinis articulata*) i l'aspecte pilós del manrubí hirsut (*Ballota hirsuta*); augmentant progressivament la pineda sobre els matolls basòfils. Continuem fins a entreveure la part nord de la ciutat amb el Cabeçó d'Or de fons. Descendim per unes escalinates fins a la intersecció de la senda.

Densitat de la pineda a la cara nord

8 230 m

Voregem la fortalesa davall el revellí del Bon Repòs, en direcció oest. Ens trobem immersos en la frondositat de la pineda, aïllant-nos del soroll de l'urbs, a la recerca d'assossec. És ací quan gaudim del trànsit i el cant de xicotetes aus com el gafarró (*Serinus serinus*) i el verderol (*Carduelis chloris*).

Crani de fardatxo (*Lacerta lepida*). Expo CEAM Benacantil

9 470 m

Des d'este punt, es pot enllaçar amb la senda del parc de l'Ereta o pujar per la ronda al castell de Santa Bàrbara. Continuem en descens ampliant-se la nostra senda, caminant a l'ombra de l'arbreda que, a causa de la seua orientació, adquireix un port major, propiciant la nidificació d'aus, majoritàriament passeriformes, i permetent-nos comprovar l'existència dels nius a les branques.

10 220 m

Ens desviem per un xicotet pendent que conclou en una àrea d'esplai en què es conjuga la vegetació pròpia del Benacantil amb flora de jardí. A penes quedaran 150 m per a concloure la nostra senda als voltants del CEAM Benacantil.

Domini i imatge d'Alacant

Anomenat Banu-l-Qatil pel geògraf musulmà Al-Idrisi en el segle XII, el Benacantil presenta una situació de gran valor estratègic, ja que domina Alacant i la seua planura, i també la badia. Encara que hi ha referències arqueològiques de precedents ocupacionals al Benacantil, des de l'Edat del Bronze fins a l'època tardoromana, l'origen de l'actual fortalesa data de la fi del segle IX durant la dominació musulmana, ressaltant al cim la presència del castell de Santa Bàrbara, i constituint la imatge més rellevant i característica de la ciutat.

Amb una elevació de 166 m, el Benacantil és una mola rocosa formada per materials terciaris intensament fracturats, d'edats pertanyents al Miocè Inferior i Mitjà; i conté abundants restes fòssils en els estrats de calcarenita. La seua fracturació presenta dioclases i microfalles que mantenen una relació estreta amb l'activitat de la falla de Crevillent.

Quant a la fauna, hi destaca la varietat d'aus, sobretot les passeriformes com la merla (*Turdus merula*), el pit-roig (*Erithacus rubecula*), el teuladí (*Passer domesticus*) i, dins d'este orde d'aus, els fringíl·lids (*Fringillidae*) són l'espècie més abundant, en concret, el gafarró (*Serinus serinus*) i el verderol (*Carduelis chloris*). Però, sens dubte, per l'escarpada cara sud, l'au més visible és la gavina camagroga (*Larus cachinnans / michahellis*). S'ha pogut certificar la reproducció de diuit espècies d'aus al Benacantil, si bé el nombre en deu ser major, segons la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO Alacant).

La muntanya, com que està completament integrada en la ciutat, veu condicionada la seua fauna a l'acció exercida per l'ésser humà sobre el medi, qüestió que limita la presència de mamífers reduint-la als més xicotets o micromamífers com l'eriçó comú (*Erinaceus europaeus*), la rata penada (*Pipistrellus pipistrellus*) o el ratolí de camp (*Apodemus sylvaticus*), el rastre del qual podem veure en pinyes rosegades. De la mateixa manera, entre els rèptils, observem l'andragó (*Tarentola mauritanica*) i un altre més xicotet, el dragonet (*Hemidactylus turcicus*), encara que se n'ha manifestat la presència d'altres de grandària considerable com el fardatxo (*Lacerta lepida*) que pot arribar als 90 cm.

En part i en aspectes ambientals, la història del Benacantil pot mostrar-se a través de la seua vegetació. Plantes barrilleres com la sosa o barrella (*Salsola sps.*) van ser cultivades per al seu aprofitament i van contribuir al desenvolupament econòmic de la ciutat d'Alacant, principalment durant el segle XVIII. D'altres com la pitera (*Agave americana*) i la figuera de pala (*Opuntia ficus-indica*), hui considerades plantes invasores, van ser introduïdes a partir del segle XVI procedents d'Amèrica central. Sense oblidar la important existència de plantes endèmiques com el poliol (*Teucrium buxifolium*) i el te de roca (*Jasonia glutinosa*).

L'any 1911, per mitjà de Reial Orde del Ministeri de la Guerra "se autoriza la repoblació forestal en las laderas del castillo", donant peu al que seria la intervenció paisatgística més destacada en esta muntanya, els treballs de la qual van recaure en l'enginyer d'Asp Francisco Mira i Botella. A este efecte, va planificar enormes terrasses en les quals es plantarien milers d'exemplars de pi blanc (*Pinus halepensis*) i d'altres espècies arbòries autòctones, i el 1912, es va executar la repoblació forestal del Benacantil que atorgava a la ciutat un "pulmó verd sanitari" i una zona d'esplai social. Dins de la mateixa muntanya, al parc de La Tuna, té una placa dedicada:

"Servisca este arbre como a record de l'enginyer forestal, Francisco Mira i Botella (1863-1944) Fill Adoptiu i Medalla de Plata de la Ciutat d'Alacant, per emprendre el 1912 l'obra de reforestació del Benacantil".

Repoblació del Benacantil (Font: Fototipia Thomas)

COL-LABORA EN LA CONSERVACIÓ DE LES SENDES

- Caminar per les sendes marcades, sense eixir-nos-en dels límits, contribuïx a la protecció de l'ecosistema, ja que les nostres xafades poden afectar plantes i animals.
- Molts animals viuen als penya-segats i les cales, per la qual cosa hem d'evitar molestar-los, espatllar caus, nius, abeuradors, etc.
- Si ens ha agradat alguna planta, no hem d'arrancar-la, és millor fer-li una fotografia o un dibuix.
- Els nostres residus contaminen, hem de depositar-los a les papereres situades a la senda o portar-los fins a la paperera més pròxima.
- Els animals de companyia no han d'anar solts i ens hem de fer responsables d'arreglar-ne les deposicions.
- La millor manera de conservar el nostre patrimoni natural i cultural és no deixar empremtes del nostre passeig.
- Si vols més informació o tens algun dubte o suggeriment, visita la web: www.alicante.es/medioambiente

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE

Edita: Excm. Ajuntament d'Alacant
Regidoria de Medi Ambient
Coordinació i textos: Educació Ambiental
Departament de Medi Ambient
Disseny i maquetació: VDH Comunicació
Imprès en paper reciclat 100%

Xarxa de SENDES URBANES El Benacantil

Pots consultar tota l'informació actualitzada sobre les Sendes Urbanes en la web: <https://www.facebook.com/senderosurbanosalicante>

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE